

Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Yönelik Görüşleri

Suzan Canlı¹

Type/Tür:

Research/Araştırma

Received/Geliş Tarihi:

December 13/ 13 Aralık 2018

Accepted/Kabul Tarihi:

26/ 26 Nisan 2019

Page numbers/Sayfa No:

479-501

Corresponding

Author/İletişimden Sorumlu

Yazar: canlisuzan@gmail.com

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication. / Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright © 2019 by

Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

Öz

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına yönelik görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılarak yürütülen bu çalışmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenen 15 okul yöneticisi ve 36 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kurslarının okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de olduğu belirlenmiştir. Kursların işleyişine ve planlamasına ilişkin sorunlar bulunmakla birlikte en sık belirtilen sorun öğrenci devamsızlığıdır. Katılımcıların çoğunluğuna göre kurslar verimli geçmektedir. Kursların verimliliğinin artırılması için kursların işleyişinde öğrencilerin devamlarının sağlanması, kaynak eksikliğinin giderilmesi, etkili eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması, kursun ve kurs işlemlerinin ciddi bir şekilde yapılması, kurslarda değerlendirme sınavı yapılması öneriler arasında öne çıkmaktadır. Kursların planlanmasında hafta sonu yapılması, ders saati ve çeşidinin artırılması, ders programının iyi planlanması, ders sayısı ve çeşidinin azaltılması, okulun fiziki koşullarının düzenlenmesi, gönüllü öğrencilerin kursa alınması, kurslarda öğrencilerin dersine giren öğretmenlerin tercih edilmesi öne çıkan önerilerdir. Kurslara teşvik edici uygulamalarda kurs için velilerden ücret talep etme, öğretmenlerin kurs ek ders ücretlerinin artırılması, öğrenci ve veli ilgisini artırıcı çalışmalar yapma öneriler arasında öne çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Destekleme ve yetiştirme kursları, okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci, veli.

Suggested APA Citation/Önerilen APA Atıf Biçimi:

Canlı, S. (2019). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik görüşleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(2), 479-501.
<http://dx.doi.org/10.30703/cije.496769>

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Niğde/Türkiye
Dr., Niğde Ömer Halisdemir University, Department of Educational Sciences, Niğde/Turkey
e-mail: canlisuzan@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3619-3345>

Opinions of School Administrators and Teachers on the Support and Training Courses

Abstract

The aim of the present study was to examine the opinions of the school administrators and teachers on the Support and Training Courses. Employing the case study method as a qualitative research design, the present study focused on a study group of 15 school administrators and 36 teachers determined through the maximum diversity sampling method. Semi-structured interview form was used as data collection tool. Content analysis was used for data analysis. The results of the present research indicated that the courses had negative effects on school administrators, teachers, students and parents as well as their positive effects. While the problems related to functioning and planning of the courses, the most frequently mentioned problem was student absence. Majority of the participants believed that the courses were efficient. Suggestions such as ensuring the attendance of students, elimination of lack of resources, use of effective teaching-instruction methods and techniques, a serious handling of the course and course procedures and conducting assessment examinations were prominent in terms of increasing the efficiency of the courses. The suggestions that stood out in terms of course planning included weekend courses, increasing course hours and types, good planning of the course schedule, decreasing course hours and types, organizing the physical conditions of the school, admitting voluntary students to the courses, choosing the course teachers from those who already teach another course to the students. The prominent suggestions related to the incentive applications for the courses were demanding a certain fee from parents, increasing the additional course fees of the teachers, carrying out activities that increase the interest of students and parents.

Keywords: Supporting and training courses, school manager, teacher, student, parent.

Giriş

Eğitim toplumsal düzenin sürekliliğinin sağlanmasında, bireylerin bilgi ve becerilerinin artırılmasında, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmada, ülkelerin kalkınmasında ve diğer ülkelerle rekabet edebilmede önemli olan faktörlerden biridir (Buluç, 1997). Eğitim düzeyinin artışıyla toplumdaki suç oranı azalmaktadır. Eğitim özellikle sosyal ve kültürel farklılıkların bulunduğu ülkelerde ulusal birliğin ve toplumsal huzurun sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (Öztürk, 2005). Ayrıca eğitim demokrasinin ön koşullarından biri olarak görülmekte (Adem, 1997) olup ülkelerin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde etkili olmaktadır (Uluğ, 1998). Bu açıdan eğitimin ülkeler için çok önemli olduğu ve eğitimin gerçekleştirildiği örgütler olan okulların üzerlerine düşen sorumluluğu en iyi şekilde gerçekleştirmeleri gerektiği söylenebilir.

Okullardan bireylerin eğitim sevelerini artırmaları ve daha nitelikli eğitim hizmeti vermeleri beklenilmektedir. Ancak devlet okullarının beklenen eğitim hizmetini karşılayamaması bireyleri farklı eğitim hizmetleri arayışına sürüklemiştir. Bireyler maliyeti devlet okullarından daha yüksek olmasına karşın eğitim kalitesinin, öğrencilerinin ve öğretmenlerinin performansının daha yüksek olduğu gerekçesiyle özel okullara yönelmişlerdir. Devlet okullarına devam eden öğrenciler ise eğitim eksikliklerini tamamlamak için özel ders, dersane gibi ek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duymuşlardır (Çokgezen ve Terzi, 2008). Bireylerin eğitimlerine devam edip etmeyeceklerini ve eğitimlerini devam edecekleri okulların kalitesini belirleyecek merkezi sınavların bulunması da ek eğitim hizmetine olan talebi artırmaktadır.

Bununla birlikte ek eğitim hizmeti alma ihtiyacının velilerin eğitim seviyesinin düşüklüğü ve çocuklarının ev ödevlerine fazla bir katkı sunamamalarından kaynaklanabilmektedir (Jayachandran, 2014). Ayrıca öğretmenlerin düşük ücret almaları ve gelirlerini artırmak istemeleri de ek eğitim hizmetlerinde artışa neden olabilmektedir (Bray, 1999).

Öğretmenlerin özel ders vermeleri hem Anayasa'ya hem de Devlet Personel Kanunu'na göre yasaklanmış olmasına karşın sürdürülmüştür. Bununla birlikte küçük sayıdaki öğrenciler için bürolarda özel dersler vermeye başlanmıştır. Bu durum haksız ve vergi vermeksizin kazanç elde edildiği, bireyler arasında fırsat eşitsizliği oluşturması gibi nedenlerle eleştirilse de engellenememiştir. Ayrıca 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasasıyla özel dershanelerin açılması yasal bir statü kazanmıştır. Dershane ücretlerinin özel derslerden ve özel bürolarda küçük sayıdaki öğrenci gruplarına verilen derslerden daha düşük fiyatta olması bireyler tarafından dershanelerin daha fazla tercih edilmesine neden olmuştur (Şirin, 2000). Hatta dershanelerin okulların yerini almaya başladığı söylenebilmektedir. Nitekim öğrencilerin çoğu sınavlara yakın tarihlerde rapor ve izin kullanarak okula gitmeyip dershanelere gitmektedirler (Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Dershaneye giden öğrenciler dershanelerde konuyu öğreneceklerini düşündüklerinden okulda verilen eğitimi gereksiz görerek dersleri dinlememektedirler. Konuyu dershanede işlemişler ise hemen başka konuya geçmek istemekte, dershaneye gitmeyen öğrenciler konuyu işlememiş olduklarından bu duruma karşı çıkmakta ve öğrenciler arasında çatışma yaşanmaktadır. Bununla birlikte dershaneye giden öğrenciler öğretmenlerden öğretim programını bir kenara bırakarak sınav odaklı bir eğitim vermesini beklemektedirler. Bu isteği karşılamayan öğretmenlerle ise çatışmaktadırlar. Tüm bu sebeplerden ötürü dershanelerin okuldaki eğitimin kalitesini olumsuz etkilediği söylenebilir (Bacanlı ve Dombaycı, 2013).

Ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler ilkokul ve ortaokul düzeyindeki öğrencilere oranla ek eğitim hizmetine daha fazla talep etmektedirler. Özellikle merkezi sınavların yapıldığı sınıf düzeylerinde bu talepte artış görülmektedir. Akademik başarısı düşük olan ve bu konuda yardıma ihtiyaç duyan bireyler ek eğitim hizmeti alırken akademik başarısı yüksek düzeyde olan öğrenciler de bu başarılarını sürdürmek ve rekabet avantajı elde edebilmek için ek eğitim hizmeti almak istemektedir (Bray, 1999). Öğrencilerin çoğunluğu dershane öğretmenlerinin okuldaki öğretmenlerden daha iyi olduklarını düşünmekte; çoktan seçmeli test tekniği kazanma, sınavı kazanmak için dershaneyi şart olarak görme, okuldaki öğretimin sınavı kazanmak için yetersiz olması, okulda öğrendiklerini tekrarlama, üniversite sınavı için kendini yetersiz hissetme gibi nedenlerle dershanelere gitmektedirler (Şirin, 2000).

Farklı ülkelerde de özel dershaneler ve bunlara benzer yapılanmalar bulunsa da Türkiye'de daha yaygın olarak bulunmaktadır (Baştürk ve Doğan, 2010). Ancak uluslararası sınavlarda başarılı olan Finlandiya, İsveç ve Norveç gibi Kuzey Avrupa ülkelerinde dershaneler veya dershanelere benzer olan okuldan ayrı olarak yapılan eğitim kurumları bulunmamaktadır (Bacanlı ve Dombaycı, 2013). Türkiye'de de dershanelerin varlıkları yıllarca tartışılmış ve kapatma girişimleri yapılmışsa da yasal statü kazandıkları 1965 yılı ve kapatılma tarihi olarak 2014 yılı baz alındığında 49 yıl boyunca faaliyetlerini devam ettirmişlerdir. 14 Mart 2014 tarih

ve 28941 sayılı resmî gazetede yayımlanan 01.03.2014 tarih ve 6528 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 1 Eylül 2015 tarihine kadar dersanelerin kapatılarak özel okullara dönüştürülmesine karar verilmiştir (Boydak Özan ve diğeri, 2015). Okullara dönüşmeyen dersanelerin ise merkezi sınavlara hazırlanamamak şartıyla bireylerin sanatsal, kültürel, sosyal, sportif ve mesleki alanlara ilişkin bilgi ve becerilerini artırabilecek özel öğretim kurumları olarak faaliyette bulunabilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca 12 yaş ve altındaki öğrenciler için de belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmenin yanı sıra öğrencilerin ödev ve proje yapmalarına yardımcı olabilecek etüt eğitim merkezleri olarak varlıklarını sürdürebilecekleri belirtilmiştir (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm>).

Dersanelerin kapatılmasıyla okullarda Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DYK) açılmasına karar verilmiş ve 23.09.2014 tarih ve 41445909 sayılı Makam Onayı ile DYK yönergesi hazırlanmıştır. DYK öğrenimine devam eden öğrenciler için okullarda; öğrenimini tamamlamış olan öğrenciler için ise halk eğitim merkezlerinde açılmaktadır. DYK'yle ilgili işlemler e-kurs modülü üzerinden yapılmaktadır. DYK'de öğretmen seçiminde öncelikle kadrolu ve sözleşmeli öğretmenler, sonra okul müdür ve müdür yardımcıları son olarak da ücretli öğretmenler görevlendirilebilmektedir. DYK'de aynı okuldan öğretmen görevlendirilebileceği gibi farklı okullardan da öğretmenler görevlendirilebilmektedir. Öğrenciler için tamamen ücretsiz olarak verilen bu kurslarda sınıf açılması için zaruri durumlar dışında en az 10 öğrencinin bulunması gerekmekte olup öğrenci sayısı en fazla 20 olarak sınırlandırılmıştır. DYK'de açılacak dersler ve bu derslere seçilecek öğretmenlerin belirlenmesinde öğrencilerin ve velilerin istekleri dikkate alınmaktadır. DYK 1. dönem, 2. dönem ve yaz dönemi olmak üzere toplamda üç dönem şeklinde açılmaktadır (<https://drive.google.com/file/d/0BxCYXmeNefFMGdBWWdZTXk4T1U/view>). DYK'ye olan talebin gittikçe artmakta olduğu söylenebilir. Bu talebin karşılanması için birçok okulda kurslar açılmakta olup çok sayıda öğretmen ve yönetici bu kurslarda görev almaktadır. Bu kursların teşviki amacıyla ek ders ücretlerinin normal ek ders ücretinin iki katı şeklinde ödeme yapılmaktadır. Bu ise kurslara önemli ölçüde mali kaynak ayrıldığını göstermekle birlikte bu kursların ne kadar fazla önemsendiğinin de bir kanıtı olarak görülebilir. O halde bu kursların okul paydaşlarına etkilerinin, kurslarda yaşanan sorunların, kursların verimliliğinin belirlenmesi kursların etkili bir şekilde devam edebilmesi için önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin DYK'ye yönelik görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin DYK'nin okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere olumlu etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin DYK'nin okul yöneticilerine, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin DYK'de karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okul yöneticileri ve öğretmenler DYK'yi verimlilik açısından nasıl değerlendirmektedir?
5. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin DYK'nin verimliliğini artırmaya yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmaları belirli bir birimi derinlemesine incelemek için yapılır. İncelenen birim olgular, bireyler, programlar, topluluklar ve örgütler olabilir (David ve Sutton, 2004). Bu araştırmada incelenen birim DYK olup kursların okul paydaşlarına olumlu ve olumsuz etkileri, kurslarda karşılaşılan sorunlar ve kursların verimliliği derinlemesine incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çünkü farklı özellikteki katılımcıların destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin ortak ve farklı görüşlerine vurgu yapılmasının araştırmaya zenginlik katacağı düşünülmüştür. Araştırmada 4 ortaokul ve 5 lisede görev yapan 36 öğretmenden ve 15 okul yöneticisinden veri toplanmıştır. Katılımcıların kişisel değişkenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulurken alan yazın taraması yapılmış, 5 soruluk bir görüşme formu hazırlanmış, Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında görev yapan 2 öğretim üyesine (1 Doç. Dr. ve 1 Dr. Öğretim Üyesi) gönderilerek soruları araştırmanın amacına uygunluğu, açıklığı ve anlaşılabilirliği açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Alınan dönütler sonunda 3 soruda ifade değişiklikleri yapılmış ve 8 sonda soru eklenmiştir. Daha sonra 1 okul müdürü, 1 müdür yardımcısı ve 2 öğretmenle görüşülerek soruların açıklığı ve anlaşılabilirliği konusunda görüş belirtmeleri istenmiştir. Bu kişiler soruların açık ve anlaşılır olduğunu belirtmiştir. Tamamlanan görüşme formunda katılımcıların kişisel değişkenlerine yönelik 5 soru (cinsiyet, branş, mesleki kıdem, okul türü ve görev türü) ile araştırmanın amacına yönelik 5 soru ve 8 sonda soru bulunmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda belirtilmiştir.

1. DYK'nin ne tür olumlu etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?
 - a. Okul yöneticilerine ne tür olumlu etkileri bulunmaktadır?
 - b. Öğretmenlere ne tür olumlu etkileri bulunmaktadır?
 - c. Öğrencilere ne tür olumlu etkileri bulunmaktadır?
 - d. Velilere ne tür olumlu etkileri bulunmaktadır?
2. DYK'nin ne tür olumsuz etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?
 - a. Okul yöneticilerine ne tür olumsuz etkileri bulunmaktadır?
 - b. Öğretmenlere ne tür olumsuz etkileri bulunmaktadır?
 - c. Öğrencilere ne tür olumsuz etkileri bulunmaktadır?
 - d. Velilere ne tür olumsuz etkileri bulunmaktadır?

3. DYK'nin gerçekleştirilme sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
4. DYK'nin verimliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Sizce DYK'nin verimliliğinin artırılması için neler yapılabilir?

Tablo 1
Katılımcılara İlişkin Kişisel Değişkenler

Değişkenler		Yönetici <i>n</i>	Öğretmen <i>n</i>
Cinsiyet	Kadın		6
	Erkek	15	30
Branş	Fen Bilimleri		4
	Türkçe	3	8
	İngilizce		5
	Rehberlik	1	
	Biyoloji	1	1
	Türk Dili ve Edebiyatı	1	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	
	Fizik		3
	Tarih	1	
	Sosyal Bilgiler	4	2
	Beden Eğitimi ve Spor	1	2
	Matematik		5
	Meslek Dersleri		1
	Kimya	1	2
	Coğrafya	1	1
	Mesleki Kıdem	6-10 yıl	1
11-15 yıl		3	8
16-20 yıl		5	14
21 ve üzeri		6	6
Okul Türü	Ortaokul	8	20
	Lise	7	16
Toplam		15	36

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri 2017-2018 eğitim-öğretim yılının 1. döneminde yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacı tarafından okullara gidilmiş ve görüşme formları uygun zamanı olan öğretmenlere ve okul yöneticilerine verilmiştir. Görüşme yapmayı kabul eden kişilerle görüşme yapılarak araştırmacı tarafından görüşme formunun üzerine verilen cevaplar not alınmıştır. Bazı katılımcılar sorulara daha iyi yanıt verebilmek için görüşme formlarını kendileri doldurmak istemiştir. Bazıları görüşme formunu hemen doldurmuş, bazıları ise daha sonra görüşme formlarını vermek istediklerinden tekrar okullara gidilerek görüşme formları alınmıştır. Toplamda 4 ortaokuldan ve 5 liseden veriler toplanmıştır.

Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Verileri analiz etmeden önce okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşme formları ayrılmış ve her bir görüşme formu öğretmenler için Ö1, Ö2..., okul yöneticileri için M1, M2..... şeklinde isimlendirilmiştir. Daha sonra her bir soruya ilişkin verilen ifadeler okunarak kodlanmıştır. Okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden elde edilen kodlar bir araya getirilerek benzer olan kodlar için temalar oluşturulmuştur. Kodlara ve

temalara ilişkin frekanslar okul yöneticileri ve öğretmenler şeklinde ayrı olarak hesaplanmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda iç güvenirliliğin sağlanması için doğrudan alıntılara yer verilmesi, verilerin analizlerinin yapılmasında başka bir kişinin katkısının bulunması ölçütleri kullanılabilir. Dış güvenirliliğin sağlanması için veri kaynağı olan bireylerin açık bir şekilde tanımlanması; verilerin toplanması ve analiz edilmesi sürecinin ayrıntılı olarak belirtilmesi gerekmektedir. İç geçerliliğin sağlanması için veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve uzman incelemesi yapılabilir. Dış geçerlik için doğrudan alıntılar verilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada da katılımcıların demografik bilgileri açık bir şekilde tanımlanmış, verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreci ayrıntılı olarak açıklanmış, veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi için maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak katılımcıların farklı özellikte olması sağlanmıştır. Ayrıca görüşme formunun oluşturulması aşamasında Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında görev yapan 2 öğretim üyesinin (1 Doç. Dr. ve 1 Dr. Öğretim Üyesi), 1 okul müdürünün, 1 müdür yardımcısının ve 2 öğretmenin görüşü alınmıştır. Bununla birlikte iç güvenirliliğin sağlanabilmesi için veri analizinin farklı kişiler tarafından yapılması veya aynı araştırmacı tarafından farklı zamanlarda yapılması ve uyuşum yüzdesinin belirlenmesi gerektiğinden (Türnüklü, 2000) veri analizi iki defa gerçekleştirilmiştir. İlk veri analizinden 3 ay sonra araştırmacı tarafından veriler tekrar analiz edilmiş, uyuşum yüzdesi %94 ($\frac{800}{800+51} \cdot 100$) olarak hesaplanmıştır. Uyuşum sağlanamayan kodlar için görüşme formları tekrar incelenerek kodların son hali belirlenmiştir. Bulguların sunumunda katılımcıların bireysel olarak dile getirdiği ifadelerden bazıları verilmiştir. Böylelikle araştırmanın geçerliği ve güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların DYK'nin olumlu etkilerine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2'ye göre okulun akademik başarısının artmasına katkı sağlama; kursta ek ders ücreti alınması nedeniyle maddi katkı sağlama; öğrencilerin başarı ve davranış açısından takibine yardımcı olma; okulda ekstra ders verilmesiyle öğrencilerin ve çevrenin okula yönelik olumlu tutumlarının gelişmesini sağlama; yöneticilerin öğretmenlerle ve öğrencilerle ilişkisine katkı sağlama; öğretmen performansını ölçmeye yardımcı olma; yöneticilerin derslere girerek kendilerini geliştirmesi kursların okul yöneticilerine olumlu etkileridir. En sık vurgulanan olumlu etki ise "Okulun akademik başarısının artmasına katkı sağlama" olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin konu eksikliklerini tamamlama, konuları tekrar etme, örnekler çözme, farklı etkinlikler yapma, çok sayıda soru çözme imkânını sağlayarak öğrenci başarısının artmasına katkı sağlama; kursta ek ders ücreti alınması nedeniyle maddi katkı sağlama; derslere girerek alan bilgisi, öğretim yöntem ve teknikleri açısından kendilerini geliştirme; öğrencilerle daha fazla vakit geçirme ve onları tanıma imkânı sağlayarak öğretmen-öğrenci ilişkisinin gelişimine katkı sağlama; tercih edilmek için

rekabet ederek tercih edilmenin verdiği gurur ile okuldaki prestijinin artması; kendi çocuğunu kursa getirebilme kursların öğretmenlere olumlu etkileridir. En sık vurgulanan olumlu etki ise “Öğrenci başarısının artmasına katkı sağlama” olarak belirlenmiştir.

Tablo 2
Katılımcıların DYK'nin Olumlu Etkilerine İlişkin Görüşleri

DYK'nin olumlu etkileri	Yönetici	Öğretmen	Toplam
<i>Yöneticilere olumlu etkileri</i>			
Okulun akademik başarısının artmasına katkı sağlama	7	5	12
Maddi katkı	6	5	11
Öğrencilerin başarı ve davranış açısından takibine yardımcı olma	1	4	5
Okula yönelik olumlu tutumların gelişmesi	1	1	2
Yöneticilerin öğretmenlerle ve öğrencilerle ilişkisine katkı sağlama		2	2
Öğretmen performansını ölçmeye yardımcı olma		1	1
Derslere girerek kendini geliştirme		1	1
<i>Öğretmenlere olumlu etkileri</i>			
Öğrenci başarısının artmasına katkı sağlama	9	28	37
Maddi katkı	10	19	29
Kendini geliştirme	4	5	9
Öğretmen-öğrenci ilişkisinin gelişimine katkı sağlama	1	3	4
Öğretmenin okuldaki prestijinin artması	2		2
Kendi çocuğunu kursa getirebilme	1		1
<i>Öğrencilere olumlu etkileri</i>			
Başarısının artmasına katkı sağlama	10	31	41
Zamanını verimli geçirme	4	5	9
Fırsat eşitliği	3	4	7
Öğrencilerin birbirleriyle kaynaşması		1	1
Etüt merkezlerine gitmeyi engelleme		1	1
Güvenilir bir ortamda eğitim alma imkânı		1	1
Farklı öğretmenlerden ders alabilme imkânı		1	1
Derse karşı olumlu tutum geliştirme		1	1
Kendi öğretmeninden ders alabilme imkânı	1		1
<i>Velilere olumlu etkileri</i>			
Maddi katkı	12	26	38
Fırsat eşitliği	2	5	7
Çocuğunun başarısının artmasına katkı sağlama		7	7
Çocuğunun güvenli bir ortamda eğitim alma imkânı	3	4	7
Okul-veli ilişkisine katkı sağlama	3	1	4
Çocuğunun başarı durumunu takip edebilme imkânı	3	1	4
Çocuğunun zamanını verimli geçirmesi	1	2	3

Kursta konuların tekrar edilmesi, farklı ve ekstra soru çözümleri, anlamadığı konuları sorabilme imkânı ile öğrencinin başarısının artmasına katkı sağlama; hafta sonunu ve boş zamanlarını okulda geçirerek zamanını verimli geçirme; maddi açıdan yetersiz olan, etüt merkezlerine gidemeyen ve özel ders alma imkânı olmayan öğrencilere de ekstra ders alabilme imkânı sağlayarak fırsat eşitliği oluşturması; farklı sınıflardaki öğrencilerin kursta aynı sınıfta olmasını sağlayarak öğrencilerin birbirleriyle kaynaşması; etüt merkezlerine gitmeyi engelleme; güvenilir bir ortamda

eğitim alma imkânı; farklı öğretmenlerden ders alabilme imkânı; derse karşı olumlu tutum geliştirme; kendi öğretmeninden ders alabilme imkânı kursların öğrencilere olumlu etkileridir. En sık vurgulanan olumlu etki ise “Başarısının artmasına katkı sağlama” olarak belirlenmiştir.

Kursların velilerin çocuklarını etüt merkezlerine gönderme ve özel ders aldırma gereksinimini ortadan kaldırarak maddi açıdan katkı sunma; maddi açıdan yetersiz olan, etüt merkezlerine gidemeyen ve özel ders alma imkânı olmayan velilerin çocuklarına ekstra ders alabilme imkânı sağlayarak fırsat eşitliği oluşturması; çocuğunun başarısının artmasına katkı sağlama; çocuğunun güvenli bir ortamda eğitim alma imkânı; okul-veli ilişkisine katkı sağlama; çocuğunun başarı durumunu takip edebilme imkânı; çocuğunun okulda daha fazla vakit geçirerek zamanını verimli geçirmesi velilere olumlu etkileridir. En sık vurgulanan olumlu etki ise “Maddi katkı” olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan bazıları kursların olumlu etkilerine ilişkin görüşlerini aşağıdaki şekilde belirtmişlerdir.

“Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki başarı sınavlardaki başarıya etki ettiğinden okul yöneticileri mutlu olmaktadır.” (M8). Yöneticilere olumlu etkisi.

“Kursta sınıf mevcutları azaldığından ders dinleme, soru sorma, eksik konuları tamamlama açısından olumlu olarak etkilenmektedir.” (M12). Öğrencilere olumlu etkisi.

“Öğretmenlere olumlu etkileri olduğuna inanıyorum. Öğrencileri daha yakından tanıma, konu eksikliklerini tamamlama ve soru çözümleriyle konuları pekiştirme fırsatı yakalamaktalar. Ayrıca ekonomik katkısı da var.” (Ö6). Öğretmenlere olumlu etkisi.

“Veliler öğrencilerini dershanelere göndermek zorunda kalmıyorlar. Böylece maddi olarak dershanelere para kaptırılmış olmuyorlar. Çocukları ücretsiz olarak eğitim almış oluyor.” (Ö34). Velilere olumlu etkisi.

Katılımcıların DYK'nin olumsuz etkilerine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3'e göre kursların okul yöneticilerinin hafta sonlarını okulda geçirmeleri sonucu dinlenememeleri, kurs devam-devamsızlık, sınıf oluşturma, kurs programını hazırlama vb. kurs işlemleri nedeniyle iş yükünün artması; kurslarda geldikleri gün için verilen ücretin az olması; toner, fotokopi, kağıt vb. nedenlerle okul bütçesinin olumsuz etkilenmesi; bıkkınlık oluşturma; hafta sonu hizmetlilerin gelmemesi nedeniyle hizmetli sıkıntısı; tercih edilmeyen öğretmenlerden kaynaklı sorunlar okul yöneticilerini olumsuz etkileyen faktörlerdir. En sık vurgulanan olumsuz etki ise “İş yükünün artması” olarak belirlenmiştir.

Öğretmenin hafta sonları okulda bulunması, hafta içi derslerden sonra kursun olması vb. nedenlerle dinlenemeyip yorgun olmaları; kendilerine, ailelerine, sosyal etkinliklere ayıracak zamanlarının olmaması nedeniyle kursların öğretmenlerin zamanını alması; kurslara öğrencinin devamını sağlamak için öğrencileri notla tehdit etmeleri, öğrencilerin devamını sağlayamayan ve tercih edilmeyen öğretmenler olarak öğretmen imajının olumsuz etkilenmesi; öğrencilerin ilgisinin azalması ve belli seviyedeki öğrencilerin kurslara gelmesiyle öğretmenlerde oluşan isteksizlik; bıkkınlık; tahammülsüzlüğün artması; kurs açma baskısına maruz kalma; ders ve kurs programından kaynaklı sorunlar kursların öğretmenlere olumsuz etkileridir. En sık vurgulanan olumsuz etki ise “Yorgunluk” olarak belirlenmiştir.

Tablo 3
Katılımcıların DYK'nin Olumsuz Etkilerine İlişkin Görüşleri

DYK'nin olumsuz etkileri	Yönetici	Öğretmen	Toplam
<i>Yöneticilere olumsuz etkileri</i>			
İş yükünün artması	15	16	31
Ek ders ücretin az olması	4	1	5
Okul bütçesinin olumsuz etkilenmesi	1		1
Bıkkınlık	1		1
Hizmetli sıkıntısı	1		1
Tercih edilmeyen öğretmenden kaynaklı sorunlar	1		1
<i>Öğretmenlere olumsuz etkileri</i>			
Yorgunluk	5	11	16
Zamanını alma	2	4	6
Öğretmen imajının olumsuz etkilenmesi	1	3	4
İsteksizlik	1	2	3
Bıkkınlık		2	2
Tahammülsüzlüğün artması		1	1
Kurs açma baskısına maruz kalma	1		1
Ders ve kurs programından kaynaklı sorunlar		1	1
<i>Öğrencilere olumsuz etkileri</i>			
Zamanını alma	7	10	17
Yorgunluk	4	10	14
Bıkkınlık	2	6	8
Velinin kurs baskısı	2	1	3
Kurstan kaçan öğrencilerin sokakta dolaşması	1		1
Başarısız öğrencinin psikolojisinin daha çok bozulması	1		1
Öğrenciden beklentinin artması	1		1
<i>Velilere olumsuz etkileri</i>			
Çocuğunu getirip-götürme sorunu	8	4	12
Çocuğunu takip etme zorluğu	2	4	6
Çocuğuyla daha az vakit geçirme	2	1	3
Hafta sonu erken kalkma		1	1

Öğrencilerin boş zamanlarının az olması, evde ders çalışacak zamanlarının az olması, kendilerine ve sosyal etkinliklere ayıracak zamanlarının olmaması gibi nedenlerle kursların öğrencilerinin zamanını alması; çok fazla ders olması nedeniyle dinlenemeyip yorulmaları; bıkkınlık; velinin kurs baskısı; kurstan kaçan öğrencilerin sokakta dolaşması; başarısız öğrencinin psikolojisinin daha çok bozulması; öğrenciden beklentinin artması kursların öğrencilere olumsuz etkileridir. En sık vurgulanan olumsuz etki ise "Zamanını alma" olarak belirlenmiştir.

Kurs saatlerinde servislerin olmaması nedeniyle velilerin çocuğunu kursa getirip-götürme sorunu; çocuğunun kursa gelip gelmediğini takip etme zorluğu; çocuğuyla daha az vakit geçirme; hafta sonları kurslar nedeniyle velilerin erken kalkması kursların velilere olumsuz etkileridir. En sık vurgulanan olumsuz etki ise "Çocuğunu getirip-götürme sorunu" olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan bazıları kursların olumsuz etkilerine ilişkin görüşlerini aşağıdaki şekilde belirtmişlerdir.

"Uzun bir süre okulda kalma mecburiyeti doğuyor. Ek bir hazırlık, çaba ve takip gerekiyor." (Ö22). Yöneticilere olumsuz etkisi.

"Hafta sonu sosyal etkinliklerden ve ailesiyle vakit geçirmekten yoksun kalıyor. Aile fertleriyle iletişimi sınırlanıyor." (M11). Öğrencilere olumsuz etkisi.

“Kurslara öğrencinin devamının sağlanması için çalışmalar yapılmaktadır. Öğrencilerin kurslara devamının sağlanması için yaptıkları çalışmalar (Not ile tehdit ... gibi) öğretmenleri olumsuz etkilemektedir.” (Ö14). Öğretmenlere olumsuz etkisi.

“Hafta sonu getir-götür veya servis sorunu olabiliyor.” (M9). Velilere olumsuz etkisi.

Katılımcıların DYK’de karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların DYK’de Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

DYK’de yaşanan sorunlar	Yönetici	Öğretmen	Toplam
<i>DYK’nin işleyişine ilişkin sorunlar</i>			
Öğrenci devamsızlığı	7	18	25
Kursun ve kurs işlemlerinin ciddiye alınmaması	2	6	8
Kaynak sıkıntısı	1	3	4
Kursa kayıt olan öğrenci sayısının azlığı		4	4
Öğrenci isteksizliği ve ilgisizliği	1	3	4
Yöneticilerin kursa yönelik olumsuz tutumları	1	2	3
Hizmetli eksikliğinden kaynaklı sorunlar	2	1	3
Veli ilgisizliği	1	1	2
Kurstan kaçan öğrencilerin sokakta dolaşması	1		1
Resmi prosedürlerin fazlalığı		1	1
Hafta sonu yapılan sınavlar nedeniyle kursun aksaması		1	1
Öğrenci sayısının düşmesi durumunda kapatma sorunu	1		1
<i>DYK’nin planlanmasına ilişkin sorunlar</i>			
Kurs programına ilişkin sorunlar	5	5	10
Öğretmenlerin kurslarda görev alma konusundaki isteksizliği	4		4
Öğrencilerin kendi istediği ders ve öğretmenlerin olmaması		3	3
Öğretmen seçimi sorunu	3		3
Modülden kaynaklı sorunlar	2		2
Sınıfların oluşturulmasıyla ilgili sorunlar		2	2
Çok sayıda ders için kurs açılması		1	1
Yöneticilerin kurs açma baskısı		1	1
Yetenek gerektiren derslere fazla ilgi olmaması	1		1

Tablo 4’e göre DYK’nin işleyişine ve planlanmasına yönelik sorunlar yaşanmakla birlikte DYK’nin işleyişine ilişkin sorunlar DYK’nin planlanmasına ilişkin yaşanan sorunlardan daha fazladır. Öğrencilerin kursa sürekli olarak devam etmemeleri; öğrencilerin kursları ciddiye almaması, kursların planlı yapılmaması, devam-devamsızlık konusunun takip edilmemesi, derse zamanında giriş ve çıkışın olmaması gibi nedenlerle kursun ve kurs işlemlerinin ciddiye alınmaması; kurslarda kullanılacak materyal, kitap, fotokopi vb. kaynak sıkıntısı; kursa kayıt yapan öğrenci sayısının azlığı; öğrencilerin kursa isteksizliği ve ilgisizliği; yöneticilerin kursa yönelik olumsuz tutumları; temizlik, güvenlik ve ısınma gibi hizmetli eksikliğinden kaynaklanan sorunlar; velilerin kursa ilgisizliği; kurstan kaçan öğrencilerin sokakta dolaşması; resmi prosedürlerin fazlalığı, hafta sonu yapılan sınavlar nedeniyle kursun aksaması; öğrenci sayısının düşmesi durumunda kapatma sorunu DYK’nin işleyişine ilişkin sorunlardır. DYK’nin işleyişiyle ilgili en sık vurgulanan sorun ise “Devamsızlık” olarak belirlenmiştir.

Kursların hafta içi olması durumunda geç vakite kadar okulda bulunma, bazı öğretmenlerin hafta içi bazılarının hafta sonu kurs almak istemeleri nedeniyle kursların hem hafta içi hem de hafta sonu yapılması, öğrenciye ve öğretmene göre planlama yapmanın zorluğu gibi kurs programına ilişkin sorunlar; öğretmenlerin kurslarda görev alma konusundaki isteksizliği; öğrencilerin kendi istediği ders ve öğretmenlerin olmaması; öğrencilerin çoğunun bir öğretmeni istemesi ve başka okuldan da kurs vermek isteyen öğretmenlerin bulunması nedeniyle öğretmen seçimi sorunu; modülden kaynaklı sorunlar; sınıflardaki öğrenci sayısının az veya çok olması nedeniyle sınıfların oluşturulmasıyla ilgili sorunlar; çok sayıda ders için kurs açılması; yöneticilerin kurs açma baskısı; yetenek gerektiren derslere fazla ilgi olmaması DYK'nin planlanmasına ilişkin sorunlardır. DYK'nin planlanmasına ilişkin en sık vurgulanan sorun ise "Kurs programına ilişkin sorunlar" olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan bazıları DYK'de yaşanan sorunları aşağıdaki şekilde belirtmişlerdir.

"Okullarda planlı yapılmaması, devam ve devamsızlık konularının takip edilmemesi." (Ö10).

"Öğrencilerin devam problemi, ailenin devamı umursamamaları, derslere zamanında giriş-çıkışın sağlanmaması." (Ö31).

"Öğrencilerin kursa kayıt yaptıktan sonra gelmek istememeleri, öğretmenlerin görev almak istememesi, yöneticilerin ücret gibi bahanelerle katılmak istememeleri." (M1).

"Öğrencilerin devamsızlık sorunu oluyor. Öğretmenler derse geç girebiliyor. Öğrencilerin ders ve öğretmen seçiminde tek bir öğretmenin derse girmesini istemeleri sorun olabiliyor. Bazı öğretmenler hafta içi değil hafta sonu kurs almak istiyorlar." (M3).

Katılımcıların DYK'nin verimliliğine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5
Katılımcıların DYK'nin Verimliliğine İlişkin Görüşleri

DYK'nin verimliliği	Yönetici	Öğretmen	Toplam
Verimli	9	19	28
Yeterince verimli değil	4	8	12

Tablo 5'e göre katılımcıların çoğunluğu DYK'nin verimli olduğunu bazıları ise DYK'nin yeterince verimli olmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları DYK'nin verimliliğine ilişkin görüşlerini aşağıdaki ifadelerle belirtmişlerdir.

"Verimlidir. Deneme sınavlarında kurslara giden öğrencilerin daha başarılı olduğunu gördük. Fen lisesine gönderdiğimiz öğrenciler kurslardan önce 1 kişi iken kurslardan sonra 11 kişi oldu." (M3).

"İlgili öğretmenin hafta içi verimliliği hafta sonuna da yansımaktadır. İlgisiz öğretmenin kursa gelmesi tamamen maddiyatla ilgili. Kurslar hiçbir şekilde dershanelerin yerini tutmamaktadır. Çocuklarımızı çocukluğundan alıp gelecek kaygısına maruz bırakıyoruz." (M11).

"Verimli olduğunu düşünüyorum. Fırsat eşitliği sağlıyor. Başarılı olan öğrencinin önünü açma şansı veriyor. Konuları pekiştirme fırsatı vermektedir. Eksiklerini tamamlama şansı oluşturmaktadır." (Ö6).

"Amacına uygun yapıldığında verimli geçiyor. Fakat çoğunlukla test ver çözdür kullanıldığı için verimli olmuyor." (Ö9).

Katılımcıların DYK'nin verimliliğini artırmaya yönelik önerilerine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Katılımcıların DYK'nin Verimliliğini Artırmaya Yönelik Önerileri

DYK'nin verimliliğini artırma önerileri	Yönetici	Öğretmen	Toplam
<i>Kursların işleyişine yönelik öneriler</i>			
Öğrencilerin devamının sağlanması	3	9	12
Kaynak eksikliğinin giderilmesi	3	5	8
Etkili eğitim-öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin kullanılması	2	4	6
Kursun ve kurs işlemlerinin ciddi bir şekilde yapılması	2	3	5
Kurslarda değerlendirme sınavları yapılmalı	4	1	5
Hizmetli sorunu çözülmeli	2		2
Yöneticilerin kurslara karşı hassasiyet göstermesi		1	1
Kurslar denetlenmeli		1	1
İdareci-veli-öğretmen ilişkisi artırılmalı	1		1
Kurslar zorunlu olmalı		1	1
<i>Kursların planlanmasına yönelik öneriler</i>			
Kurslar hafta sonu yapılmalı	5	4	9
Ders saatlerinin ve çeşidinin artırılması	5	4	9
Ders programının iyi planlanması	1	5	6
Ders sayısı ve çeşidi azaltılmalı	2	3	5
Okulun fiziki koşullarının düzenlenmesi		4	4
Gönüllü öğrenciler kursa alınmalı	1	3	4
Kurslarda öğrencilerin dersine giren öğretmenler tercih edilmeli	3	1	4
Sadece üst sınıflar için açılmalı		2	2
Ders seçiminin öğrencilerin eksikliği doğrultusunda kendileri tarafından yapılması		2	2
Kurslar okul dışındaki bir mekânda yapılmalı	1	1	2
Kurslarda seviye grupları oluşturulmalı	1	1	2
Nitelikli öğretmenlerin seçimine öncelik verilmeli	1	1	2
Başka okuldan öğretmenler kurs için tercih edilmeli	2		2
Kurslar sadece haftada bir gün yapılmalı	2		2
Ders seçimi ve başvurusunun kolaylaştırılması		1	1
Kurslar öğleden sonra yapılmalı		1	1
Okullarda DYK komisyonu kurulmalı		1	1
Kurslar bütün okullarda aynı zamanda yapılmalı		1	1
<i>Kurslara teşvik edici uygulamalara yönelik öneriler</i>			
Kurs için veliden ücret talep etme	4	5	9
Öğrenci ilgisini artırma çalışmaları		9	9
Veli ilgisini artırma çalışmaları	1	7	8
Öğretmenlerin kurs ek ders ücretleri artırılmalı	3	3	6
Etüt merkezleri kapatılmalı		1	1
Sınavlar kaldırılmalı		1	1
Kursa gelen öğrencilere performans notu verilmeli		1	1
Yöneticilerin kurs ek ders ücretleri arttırılmalı	1		1
Hafta içi ders yükü azaltılmalı	1		1

Tablo 6'ya göre katılımcılar kursların daha verimli olması için kursların işleyişine, planlanmasına ve kurslara teşvik edici uygulamalara yönelik öneriler sunmuşlardır. Öğrencilerin kurslara devamının sağlanması; kaynak kitap, materyal,

fotokopi gibi kaynak eksikliğinin giderilmesi; etkili eğitim-öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin kullanılması; kursun ve kurs işlemlerinin ciddi bir şekilde yapılması; kurslarda değerlendirme sınavlarının yapılması; hizmetli sorunun çözülmesi; yöneticilerin kurslara karşı hassasiyet göstermesi; kursların denetlenmesi; idareci-veli-öğretmen ilişkisinin artırılması; kursların zorunlu olması kursların işleyişine yönelik öneriler olup en sık vurgulanan öneri “Öğrencilerin kurslara devamının sağlanması” olarak belirlenmiştir.

Kursların hafta sonu yapılması; ders saatlerinin ve sosyal aktivite içeren resim, beden, müzik vb. dersler gibi ders gibi çeşidinin artırılması; ders programının iyi planlanması; ders sayısının ve çeşidinin azaltılması (sadece ana derslerden açma gibi); kantin sorunu, servis sorunu, sınıflardaki öğrenci sayılarının az olması gibi okulun fiziki koşullarının düzenlenmesi; gönüllü öğrencilerin kursa alınması; kurslarda öğrencilerin dersine giren öğretmenlerin tercih edilmesi; sadece üst sınıflar için kursların açılması; ders seçiminin öğrencilerin eksikliği doğrultusunda kendileri tarafından yapılması; kursların okul dışındaki bir mekânda yapılması; kurslarda seviye gruplarının oluşturulması; nitelikli öğretmenlerin seçimine öncelik verilmesi; başka okuldan öğretmenlerin kurs için tercih edilmesi; kursların sadece haftada bir gün yapılması; ders seçimi ve başvurusunun kolaylaştırılması; kursların öğleden sonra yapılması; okullarda DYK komisyonunun kurulması; kursların bütün okullarda aynı zamanda yapılması kursların planlanmasına ilişkin öneriler olup en sık vurgulanan öneriler “Kursların hafta sonu yapılması; ders saatlerinin ve sosyal aktivite içeren resim, beden, müzik vb. dersler gibi ders çeşidinin artırılması” olarak belirlenmiştir.

Kurs için veliden ücret talep edilmesi; öğrencilere kursların faydasına ilişkin bilgilendirme yapma ve motive etme gibi öğrenci ilgisini artırma çalışmaları; velilerle iletişim kurma, kursların faydasına ilişkin bilgilendirme yapma gibi veli ilgisini artırma çalışmaları; öğretmenlerin kurstaki ek ders ücretlerinin artırılması; etüt merkezlerinin kapatılması; sınavların kaldırılması; kursa gelen öğrencilere performans notu verilmesi; yöneticilerin kurs ek ders ücretlerinin artırılması; hafta içi ders yükünün azaltılması kurslara teşvik edici uygulamalara yönelik öneriler olup en sık vurgulanan öneriler “Kurs için veliden ücret talep edilmesi; öğrencilere kursların faydasına ilişkin bilgilendirme yapma ve motive etme gibi öğrenci ilgisini artırma çalışmaları” olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan bazıları kursların verimliliğinin artırılması için aşağıdaki ifadelerle önerilerini belirtmişlerdir.

“Kursların belirli bir ücretinin veli tarafından karşılanması sonucunda hem öğrenci hem de veli tarafından daha çok önemsenebileceği.” (M4).

“Merkezi bir yerde ilin en iyi öğretmenleri ve bunlardan ders almak isteyen istekli öğrenciler olmalı.” (M8).

“Veli ve öğrenci bilgilendirilmesi, öğrencinin akademik ve sosyal özelliklerine faydalı olduğunun fark ettirilmesi. Okul fiziki ortamının (kantin, servis vb.) kurslara göre düzenlenmesi.” (Ö3).

“Başvuran öğrencilerden gerekirse bir miktar para alınabilir. Öğretmenlere ek ders ücretleri daha ciddi bir şekilde düzenlenebilir.” (Ö27).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okul sonrası programlar akademik, sosyal, duygusal, fiziksel ve güvenlik nedenleri için bir gereklilik olarak görülse (Kugler, 2001) de en önemli nedenin kursların

akademik başarıya etkisinin olduğu söylenebilir. Kursların öğrencilerin başarısını artırarak okul başarısını artırması ve diğer okullarla rekabet edebilmede avantaj sağlaması önemli görülmelerinin nedenlerinden biridir (Göksü ve Gülcü, 2016). Nitekim okul sonrası kurslarla ilgili yapılan çalışmalarda genellikle kursların akademik başarıya olan etkisi incelemektedir. Ancak elde edilen sonuçlar tutarlı değildir (Niehaus, Rudasill ve Adelson, 2012). Örneğin Shernoff'a (2010) göre okul sonrası kursa katılanların katılmayanlara oranla İngilizce notlarının daha yüksek olduğu belirlenmiş iken kursların Matematik notlarını etkilemediği belirlenmiştir. Niehaus ve diğerleri (2012) kurslara katılmanın matematik başarısını olumlu olarak etkilediğini, Rothman ve Handerson (2011) kursa katılanların Matematik ve Dil Sanatları alanındaki testlerde daha başarılı olduklarını, Hock, Pulvers, Deshler, Schumaker (2001) risk altındaki ve öğrenme engelli öğrencilerden altı öğrenciden beşinde okul sonrası kursun akademik performansı olumlu etkilediğini belirlemiştir. Bu araştırma sonucunda da DYK'nin öğrencilere, öğretmenlere, okul yöneticilerine ve velilere ortak olan katkılarından biri öğrencinin akademik başarısının artmasına katkı sağlamasıdır. DYK öğrencilerin konu eksikliklerini tamamlama, konuları tekrar etme, farklı örnekler çözme, farklı etkinlikler yapma, çok sayıda soru çözme, öğrencilerin anlamadığı konuları sorabilme imkânı sağladıkları için öğrencinin akademik başarısının artmasına katkı sunmaktadır. Benzer şekilde Bozbayındır ve Kara (2017), Canpolat ve Göçer (2017), Nartgün ve Dilekçi (2016) ile Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan çalışmalarda DYK'nin öğrenci başarısına katkı sunduğu belirtilmiştir.

DYK'nin olumlu etkilerinden biri de velilerin çocuklarını etüt merkezlerine gönderme ve özel ders aldırma gereksinimini ortadan kaldırarak maddi açıdan katkı sunma; maddi açıdan yetersiz olan, etüt merkezlerine gidemeyen ve özel ders alma imkânı olmayan velilerin çocuklarına ekstra ders alabilme imkânı sağlayarak fırsat eşitliği oluşturmalarıdır. Canpolat ve Köçer'e (2017) göre de DYK fırsat eşitliğini sağladığından yararlı görülmektedir. Benzer şekilde Bae, Oh, Kim, Lee ve Oh (2010) Kore'de okul sonrası kurslara katılımın düşük gelirli ve kırsal kesimdeki öğrencilerin yüksek gelirli ve kentteki akranlarına oranla daha fazla katıldığını, bu kursların özel derslere olan talebi azalttığını, ilköğretim ve liselerde düşük gelirli öğrenciler için ve kırsal alanlardaki lise öğrencileri için özel ders masraflarını azalttığını ve kursların eğitimde fırsat eşitliğini sağladığını belirtmektedir.

DYK'nin öğrencilere olumlu etkilerinden biri de zamanlarını verimli geçirmelerine katkıda bulunmaktır. Bu durum özellikle ebeveynleri çalışan çocuklar için önemli olup bunların okul sonrasında zamanlarını daha iyi değerlendirmeleri açısından da önemlidir. Bu çocuklar televizyon izleme, internette vakit geçirme vb. etkinlikler yapmakta ve bu etkinlikler başarıyı olumsuz etkileyebilmektedir (Cosden, Morrison, Albanese ve Macias, 2001). Ayrıca çocuklar okuldan çıktıktan sonra velileri işten dönünceye kadar bir yetişkin gözetiminde olmadıklarından problem davranışlara yönelme açısından risk altındadırlar (Gottfredson, Gerstenblith, Soule, Womer ve Lu, 2004). Oysa okul sonrası eğitim programları öğrencilerin güvenliğini ve denetimini sağlamakta, sosyal becerilerini geliştirmekte, yeteneklerini artırmalarına katkı sağlamakta ve akademik başarıyı geliştirmektedir (Cosden ve diğerleri, 2001).

DYK'nin öğretmenlere en fazla olumsuz etkisi de yorgunluk olarak belirlenmiştir. Öğrencilere olumsuz etkilerinden biri de yorgunluktur. Benzer şekilde Bozbayındır ve Kara (2017) ile Ünsal ve Korkmaz (2016) DYK'nin öğrenci ve öğretmenlerde yorgunluk oluşturduğunu belirlemiştir. Hem hafta içi normal derslerin yoğunluğu hem de hafta içi ders saatlerinden sonra ve hafta sonları da DYK'nin bulunması öğrencileri ve öğretmenleri yormakta ve zamanlarının çoğunu almaktadır. Nitekim araştırmada öğretmenlerin kendilerine, ailelerine, sosyal etkinliklere ayıracak zamanlarının olmaması; öğrencilerin boş zamanlarının az olması, evde ders çalışacak zamanlarının az olması, kendilerine ve sosyal etkinliklere ayıracak zamanlarının olmaması DYK'nin olumsuz etkilerinden bazıları olarak belirtilmiştir. Benzer şekilde Nartgün ve Dilekçi (2016) DYK'nin dezavantajlarından bazıları zaman problemi ve sanatsal-sosyal faaliyet kısıtlılığı olarak belirlemiştir. Nitekim öğretmenler aileleriyle daha fazla zaman geçirme, derslerin yoğun olması ve yorgunluk nedeniyle kurslarda görev almak istememektedirler (Göksu ve Gülcü, 2016).

DYK'nin velilere en fazla olumsuz etkisi çocuklarını kursa götürüp getirmedi. Benzer şekilde Nartgün ve Dilekçi (2016) DYK'de ulaşım problemi olduğu belirlemiştir. DYK isteğe bağlı olduğundan her öğrenci DYK'ye katılmamaktadır. Bu durumda okul servisleri de hafta içinde okul ders bitiminde öğrencileri alıp DYK'ye katılan öğrenciler için tekrar okula gelmemektedirler. Hafta sonları da bu sorun aynı nedenle devam etmektedir. Bu durum araştırmada da belirtildiği gibi velilerin çocuğunu takip etmesini zorlaştırmakta olup kurstan kaçan öğrencilerin sokakta dolaşması bir sorun olarak belirtilmiştir. Benzer şekilde Canpolat ve Köçer (2017) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin evden kaçmak için DYK'yi bir araç olarak görmeleri ve velilerin DYK'de çocuklarını takip etmemelerinin sorun yarattığı belirlenmiştir.

Araştırmada katılımcıların çoğunluğu DYK'nin verimli olduğunu belirtmişlerdir. Diğer yandan DYK'de bazı sorunların olduğu da belirtilmektedir. Kursların işleyişine ve planlanmasına yönelik bazı sorunlar bulunmakla birlikte kursların işleyişine yönelik sorunların daha fazla olduğu görülmüştür. DYK'nin işleyişine yönelik olarak en fazla yaşanan sorunun öğrenci devamsızlığı olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Bozbayındır ve Kara (2017), Canpolat ve Köçer (2017), Göksu ve Gülcü (2016), Ünsal ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan çalışmalarda DYK'de öğrencilerin devamsızlık sorunu olduğu belirtilmiştir. Kurslara devamsızlık yapılması kurslardan istenen verimin elde edilmemesine sebep olabilir. Kurslara devam eden öğrenciler akademik başarılarını artırabilme olanağı elde edebilirken kurslara devam etmeyenler için böyle bir olanak mümkün değildir (Canpolat ve Köçer, 2017).

DYK'nin işleyişi ile ilgili olarak kursun ve kurs işlemlerinin ciddiye alınmaması, kaynak sıkıntısı, kursa kayıt olan öğrenci sayısının az olması, öğrencilerin kursa karşı isteksizliği ve ilgisizliği, yöneticilerin kursa yönelik olumsuz tutumları, hizmetli eksikliğinden kaynaklı sorunlar, veli ilgisizliği, resmi prosedürlerin fazlalığı, hafta sonu yapılan sınavlar nedeniyle kursların aksaması, öğrenci sayısının düşmesi durumunda kapatma sorunu gibi sorunlar da bulunmaktadır. DYK'nin planlanmasına yönelik olarak ise en fazla kurs programına ilişkin sorunlar yaşanmaktadır. Bunun dışında öğretmenlerin kursta görev alma

konusundaki isteksizliği, öğrencilerin kendi istediği ders ve öğretmenlerin olmaması, öğretmen seçimi sorunu, modülden kaynaklı sorunlar, sınıfların oluşturulmasıyla ilgili sorunlar, çok sayıda ders için kurs açılması, yöneticilerin kurs açma baskısı, yetenek gerektiren derslere fazla ilginin olmaması sorunları yaşanmaktadır. Yapılan araştırmalardan Ünsal ve Korkmaz (2016) doküman eksikliğini, Göksu ve Gülcü (2016) materyal eksikliğini, istekli olmayan öğrencilerin problem yaratmasını, ders programının yoğunluğunu DYK'de sorun olarak belirlemiştir. Bozbayındır ve Kara'ya (2017) göre ise öğretmenlerin DYK sürecinde karşılaştıkları sorunlardan bazıları kursa yönelik kaynak eksikliği, öğrencilerde motivasyon düşüklüğü, kursun ücretsiz olmasının ilgiyi azaltması, ailelerin kursa yönelik ilgisizliği, seçile(bile)cek ders sayısının az olması, ders ve öğretmen planlamasında sorunlar şeklindedir.

Araştırmada katılımcılar DYK'nin işleyişine, planlanmasına ve teşvik edici uygulamalara yönelik öneriler sunmuşlardır. DYK'nin işleyişine yönelik olarak öğrencilerin devamlarının sağlanması, kaynak eksikliğini giderilmesi, etkili eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması, kursun ve kurs işlemlerinin ciddi bir şekilde yapılması, kurslarda değerlendirme sınavı yapılması öneriler arasında öne çıkmaktadır. Kursların planlanmasında hafta sonu yapılması, ders saati ve çeşidinin artırılması, ders programının iyi planlanması, ders sayısı ve çeşidinin azaltılması, okulun fiziki koşullarının düzenlenmesi, gönüllü öğrencilerin kursa alınması, kurslarda öğrencilerin dersine giren öğretmenlerin tercih edilmesi öne çıkan önerilerdir. Kurslara teşvik edici uygulamalarda kurs için velilerden ücret talep etme, öğretmenlerin kurs ek ders ücretlerinin artırılması, öğrenci ve veli ilgisini artırıcı çalışmalar yapma öneriler arasında öne çıkmaktadır. Yapılan çalışmalarda da benzer önerilerin bulunduğu görülmektedir (Bozbayındır ve Kara, 2017; Canpolat ve Köçer, 2017; Göksu ve Gülcü, 2016; Ünsal ve Korkmaz, 2016). Tüm bu çalışmalarla ortak olan önerilerden biri ücretin olmamasının kurslara verilen önemi azaltacağı düşüncesi nedeniyle velilerden ücret alınması gerektiğidir. Bu duruma araştırmasında yer veren Biber, Tuna, Polat, Altunok ve Küçükoğlu'na (2017) göre kursların ücretli olması durumunda bile öğrencilerin çoğunluğunun kurslara devam edeceği, sadece istekli öğrencilerin derslere katılacağı, öğretmenlerin daha istekli ders anlatacağı ya da en iyi öğretmenlerin kurslarda ders verebileceği, gerekli yardımcı dokümanların sıkıntısız temin edilebileceği, bir dersane ciddiyetiyle programın yürütüleceği, deneme sınavı ya da velilere öğrencinin durumunun bildirilmesi gibi uygulamaların olabileceği belirtilmiştir.

Katılımcılar tarafından sunulan bazı önerilerin birbirleriyle çeliştiği görülmüştür. Örneğin kurslarda ders saatlerinin ve çeşidini arttırılması gerekenler ile ders sayısı ve çeşidinin azaltılması gerekenler bulunmaktadır. Ders saatlerinin ve çeşidinin arttırılması konusunda özellikle sosyal aktivite içeren resim, beden, müzik vb. dersler gibi ders çeşidinin arttırılması önerilirken; ders sayısının ve çeşidinin azaltılmasında sadece ana derslerden açılması önerilmektedir. Okulsonrası programlar öğrencilerin akademik taleplerini karşılama ve ödevlerine yardım etme şeklinde olabileceği gibi ilgi alanlarını test etme olanağı sunma, okuma yazma etkinlikleri, yeteneklerini geliştirebileceği sanat, spor gibi alanlarda da verilebilmektedir (Halpern, 2000). Okulda gerçekleştirilen müfredat dışı etkinlikler (ders dışı etkinlikler, müzik, görsel sanatlar vb.) öğrencilerin okula bağlılık duygusunu geliştirmekte, okulu bırakma oranlarını azaltmakta ve akademik açıdan

gelişimine katkı sağlayabilmektedir (Holloway, 2000). Ders dışı etkinliklerin öğrencilerin davranışlarında, notlarında, okulu bitirmelerinde, başarılı bir yetişkin olmalarında ve sosyal açıdan olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu bağlamda ders dışı etkinlikler öğrencilerin davranış problemlerini azaltır, okula ilişkin olumlu tutumlarını geliştirir, sosyal açıdan öğrenciler farklı kişilerle tanışır, grup çalışmalarına uyum sağlarlar ve toplumsal cinsiyet klişelerine daha az uyum sağlarlar (Massoni, 2001). Bu nedenle okulda bu tür etkinliklerin gerçekleştirilmesi gerekli görülmektedir (Holloway, 2000).

DYK’de öğretmen seçimine ilişkin öneriler arasında da çelişkiler bulunmaktadır. Öğrencilerin dersine giren öğretmenlere öncelik verilmesini önerenlerin yanı sıra başka okuldan öğretmenlerin de kurs için seçilmesini önerenler bulunmaktadır. Oysa bu araştırmada öğrencilerin kendi istediği ders ve öğretmenlerin olmaması ile öğrencilerin çoğunun bir öğretmeni istemesi ve başka okuldan da kurs vermek isteyen öğretmenlerin bulunması nedeniyle öğretmen seçiminin sorun oluşturduğu belirtilmiştir. Göksu ve Gülcü’ye (2016) göre kurs öğretmenini öğrencinin belirlemesi durumunda öğrencinin daha başarılı olacağı; öğretmenin daha verimli ve faydalı olacağı; öğrencinin ilgi, motivasyon ve memnuniyetinin artacağı; öğrencinin daha iyi anlayacağı ve öğrencinin öğretmenle daha rahat iletişim kuracağı ifade edilmiştir. Ancak kurs öğretmenini öğrenciler seçmesi durumunda öğretmenlerde yetersizlik sendromu ve motivasyon eksikliği yaşanabileceği de belirtilmiştir. Ayrıca her öğrencinin her öğretmeni tanımamasından dolayı öğretmenlerin okul idaresi tarafından belirlenmesi gerektiğini ve bu durumda farklı öğretmenden ve farklı öğretim yöntemiyle ders alma imkânı olabileceğinden başarının artacağı belirtilmiştir.

DYK’nin verimliliğinin artırılması için araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Kursların hafta sonlarında ve bir gün yapılması zaman ve yorgunluk problemini azaltabilir.
- Ders programı ayarlanırken akademik dersler (fen bilgisi, matematik vb.) arasına yetenek gerektiren (müzik, resim vb.) dersler konularak öğrencilerin derslerde sıkılma ve yorulma problemi azaltılabilir.
- Dersler için kullanılacak materyaller artırılarak derslerin etkili bir şekilde işlenmesi sağlanabilir.
- Üst sınıflar için akademik derslerin, alt sınıflar için yetenek gerektiren derslerin yoğun olduğu kurs programları uygulanabilir.
- Kurslarda ders takibi ve öğrencilerin devam durumu düzenli bir şekilde takip edilerek devamsızlığı olan öğrencilerin aynı gün velilerine mesaj gönderilmesi velilerin çocuklarının takibini yapabilmelerini sağlayabilir.
- Kursların verimliliğini değerlendirmek amacıyla aylık deneme sınavları yapılabilir.
- Halk eğitim merkezlerinde yapılan DYK’nin etkililiğine yönelik nitel ve nicel araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adem, M. (1997). Ulusal eğitim politikamız nasıl olmalıdır? *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 52(1), 51-65.
https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002002
- Bacanlı, H. ve Dombaycı, M. A. (2013). Kapatılma veya dönüştürme ayrımında dershaneler. *Ankara Siyasal ve Ekonomik Araştırmalar Merkezi Raporu*.
<http://asem.org.tr/tr/publication/details/44/Kapat%C4%B1lma-veyaD%C3%B6n%C3%BC%C5%9Ft%C3%BCr%C3%BClme-Ayr%C4%B1m%C4%B1nda-Dershaneler>.
- Bae, S., Oh, H., Kim, H., Lee, C. ve Oh, B. (2010). The impact of after-school programs on educational equality and private tutoring expenses. *Asia Pacific Education Review*, 11(3), 349-361. <https://doi.org/10.1007/s12564-010-9088-y>
- Baştürk, S. ve Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 135-157.
- Biber, A.Ç., Tuna, A., Polat, A. C., Altunok, F. ve Küçüköğlü, U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- Boydak Özcan, M., Polat, H., Gündüzalp, S. ve Yaraş, Z. (2015). Okul yöneticilerinin dersane dönüşümüne ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 259-279. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2015.15.2-5000161323>
- Bozbayındır, F. ve Kara, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarında (DYK) karşılaşılan sorunlar ve öğretmen görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 324-349.
<https://doi.org/10.19126/suje.335982>
- Bray, M. (1999). *The shadow education system: private tutoring and its implications for planners*. UNESCO International Institute for Educational Planning.
https://bsc-sslm.edu.hku.hk/f/acadstaff/376/Shadow_Education_System.pdf
- Buluç, B. (1997). İlköğretim ikinci kademe okullarda eğitimde fırsat ve imkân eşitliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(1), 11-21.
- Canpolat, U. ve Köçer, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarının TEOG bağlamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(1), 123-154.
<https://doi.org/10.18039/ajesi.292597>
- Cosden, M., Morrison, G., Albanese, A. L. ve Macias, S. (2001). When homework is not homework: After-school programs for homework assistance. *Educational Psychologist*, 36(3), 211-221. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3603_6
- Çokgezen, M. ve Terzi, N. (2008). Türkiye’de devletin eğitime müdahalesinin yeterli gerekçesi var mı? *Liberal Düşünce*, 13(49).
- David, M. ve Sutton, C. D. (2004). *Social research: The basics*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Destekleme ve yetiştirme kursları e-klavuzu. https://drive.google.com/file/d/0BxCYXmeNe_ffMGdBWWdZTXk4T1U/view

- Gottfredson, D. C., Gerstenblith, S. A., Soule, D. A., Womer, S. C. and Lu, S. (2004). Do after school programs reduce delinquency? *Prevention Science*, 5(4), 253-266. <https://doi.org/10.1023/B:PREV.0000045359.41696.02>
- Göksu, İ. ve Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 153-171.
- Halpern, R. (2000). The promise of after-school programs for low-income children. *Early Childhood Research Quarterly*, 15(2), 185-214. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(00\)00056-9](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(00)00056-9)
- Hock, M. F., Pulvers, K. A., Deshler, D. D. ve Schumaker, J. B. (2001). The effects of an after-school tutoring program on the academic performance of at-risk students and students with LD. *Remedial and Special Education*, 22(3), 172-186. <https://doi.org/10.1177/074193250102200305>
- Holloway, J. H. (2000). Extracurricular activities: The path to academic success? *Educational Leadership*, 57(4), 87-88.
- Jayachandran, S. (2014). Incentives to teach badly: After-school tutoring in developing countries. *Journal of Development Economics*, 108, 190-205. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2014.02.008>
- Kugler, M. R. (2001). After-school programs are making a difference. *NASSP Bulletin*, 85, (626). <https://doi.org/10.1177/019263650108562601>
- Massoni, E. (2001). Positive effects of extra curricular activities on students. *ESSAI*, 9, 83-87.
- Nartgün, Ş. S. ve Dilekçi, Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(4), 537-564. <https://doi.org/10.14527/kuey.2016.021>
- Niehaus, K., Rudasill, K. M. ve Adelson, J. L. (2012). Self-efficacy, intrinsic motivation, and academic outcomes among Latino middle school students participating in an after-school program. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 34(1), 118-136. <https://doi.org/10.1177/0739986311424275>
- Milli Eğitim Temel Kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm>
- Öztürk, N. (2005). İktisadi kalkınmada eğitimin rolü. *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 1(1), 27-44.
- Rothman, T. ve Handerson, M. (2011). Do school-based tutoring programs significantly improve student performance on standardized tests? *Research in Middle Level Education*, 34(6), 1-10. <https://doi.org/10.1080/19404476.2011.11462079>
- Shernoff, D. J. (2010). Engagement in after-school programs as a predictor of social competence and academic performance.. *American journal of community psychology*, 45(3-4), 325-337. <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9314-0>
- Şirin, H. (2000). Eğitim sisteminde özel dershaneler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(23), 387-410.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24,543-559.

- Uluğ, F. (1998). Eğitim sisteminde değişime yapısal uyum sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(14), 153-166
- Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 87-118.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Göreve yeni başlayan özel dersane öğretmenlerinin kurumlarındaki çalışma koşullarına ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 635-650.

Summary

Introduction

The insufficiencies in providing the expected educational services in public schools led individuals to seek different educational services. The individuals exhibited a tendency towards private schools, considering that the quality of education and the student and teacher performance were higher than public schools, despite their higher costs compared to public schools. The students, who continued to attend public schools, necessitated additional educational services such as private tutoring and private education institutions, with the aim of compensating for the deficiencies in their education (Çokgezen and Terzi, 2008).

Private tutoring of teachers continued despite being prohibited by both the Constitution and the State Personnel Act. Hence, private tutoring was provided in offices for limited number of students. Furthermore, opening private education institutions gained a legal status through the Private Education Institutions Law No. 625 (Şirin, 2000). Although the existence of private education institutions was discussed for years and attempts were made to close these institutions, they continued their service for 49 years, given the year 1965 for gaining their legal status and the closing year of 2014 (Boydak Özcan, Polat, Gündüzalp and Yaraş, 2015). Support and Training Courses (STC) were initiated in public schools due to the closing of private education institutions. It is possible to state that the demand for STCs is constantly increasing. In order to meet such increasing demand, numerous schools opened courses and a large number of teachers and managers were assigned for these courses. With the purpose of encouraging teachers and managers take such courses, additional course fees at twice were paid to these stakeholders. Such a payment policy indicated that a considerable amount of funds was appropriate for these courses, moreover, it could be observed as the evidence of the significance attributed these courses. Therefore, determining the effects of these courses on the stakeholders within the school environment, the efficiency of these courses and the problems encountered in these courses are regarded as important in order to ensure the successful continuation of these courses. Consequently, the present study focused on examining the opinions of school administrators and teachers on the STCs.

Method

The present study employed a case study method, which is a type of qualitative research design. The data used in the present study were collected through a semi-structured interview form during the first semester of the 2017-2018 academic year. The study group consisted of 36 teachers and 15 school administrators determined through the maximum diversity sampling method. Content analysis was used for the analysis of the data. The findings were presented through several statements expressed by the participants.

Results and Discussion

One of the most commonly stated contributions of the STCs to students, teachers, school administrators and parents was its contribution to increased student achievement. STCs' contribution to student achievement stemmed from the fact that the students were provided the opportunities to overcome their deficiencies in subjects, to repeat the subjects, to solve different examples, to do different activities, to answer a larger number of questions and to inquire on the non-comprehended subjects. Similarly, studies conducted by Bozbayındır and Kara (2017), Canpolat and Göçer (2017), Nartgün and Dilekçi (2016) and Ünsal and Korkmaz (2016) specified that STCs contributed to student achievement.

One of the positive effects of STCs was the financial contribution to parents through removing the necessity to send their children to study centers and/or to private tutoring. This also provides equal opportunity for students, whose parents could not afford study centers and/or private tutoring. According to Canpolat and Köçer (2017), STCs were considered favorable due to their provision of equal opportunity.

The main negative effect of STCs on teachers was determined as exhaustion. Such negative effect of exhaustion was as well valid for the students. Correspondingly, the studies of Bozbayındır and Kara (2017) and Ünsal and Korkmaz (2016) on STCs reported exhaustion in teachers and students. The main negative effect of STCs on parents was to facilitate the commute of their children between the course and home. Similarly, Nartgün and Dilekçi (2016) determined that there was a transportation problem in terms of STCs.

Majority of the participants of the present study stated that STCs were efficient. However, several problems regarding the STCs were reported as well. Although there were particular problems related to the operation and planning of the STCs, it was observed that there were more problems related to its operation. The most frequently stated problem regarding the operation of STCs was student absence. Correspondingly, the studies conducted by Bozbayındır and Kara (2017), Canpolat and Köçer (2017), Göksu and Gülcü (2016) and Ünsal and Korkmaz (2016) indicated that the students had absence problems. It was probable that absence in courses could lead to an inability in obtaining the desired efficiency from the courses. Students who attend the courses could have the opportunity to increase their academic success, however it is not possible for those who do not attend (Canpolat and Köçer, 2017).

In the present study, the participants put forward several suggestions regarding the operation, planning and incentive applications of the STCs. Suggestions such as ensuring the attendance of students, elimination of lack of

resources, use of effective teaching-instruction methods and techniques, a serious handling of the course and course procedures and conducting assessment examinations were prominent in terms of increasing the efficiency of the courses. Furthermore, suggestions regarding course planning included weekend courses, increasing course hours and types, good planning of the course schedule, decreasing course hours and types, organizing the physical conditions of the school, admitting voluntary students to the courses, choosing the course teachers from those who already teach another course to the students. Other significant suggestions were related to the incentive applications for the courses and included demanding a certain fee from parents, increasing the additional course fees of the teachers, carrying out activities that increase the interest of students and parents. It is possible to observe that previously conducted studies mentioned similar suggestions (Bozbayındır and Kara, 2017; Canpolat and Köçer, 2017; Göksu and Gülcü, 2016; Ünsal and Korkmaz, 2016) .

Pedagogical Implications

Limiting the course schedules to one weekend day could reduce the problems based on time and exhaustion. During the organization of the course schedules, skill-based courses (music, drawing etc.) could be placed between the academic courses (science, mathematics, etc.) in order to reduce the dullness and exhaustion students encounter. The materials used in lessons could be increased so the lessons could be processed effectively. Some course programs could be arranged with more intensive academic content for upper grades, whereas skill-based courses could be used more intensively for lower grades. The attendance of students could be monitored, and parents could receive a message same day the students are absent; thus the parents would be able to follow up on their children. Monthly assessment examinations could be conducted in order to evaluate the efficiency of the courses. Qualitative and quantitative research could be conducted on the effectiveness of STCs in public education centers.

Authors' Biodata / Yazar Bilgileri

Suzan CANLI Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı'nda Dr. Öğr. Üyesi olarak çalışmaktadır.

Suzan Canlı works as an Assistant Professor at Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Division of Educational Administration.